

DOI:10.19195/1733-5779.22.6

Instytucja kuratora spadku nieobjętego, jego prawa i obowiązki w polskim systemie prawa cywilnego

JEL Classification: K150

Słowa kluczowe: kurator, spadek, prawo cywilne, konstytucja, dziedziczenie, spadkobiercy

Keywords: curator, decrease, heirs

Abstrakt: Jedną z nielicznych instytucji prawa spadkowego, która do tej pory nie była szeroko rozpowszechniona w literaturze przedmiotu, jest instytucja kuratora spadku nieobjętego. Instytucja kuratora spadku pochodzi z prawa rzymskiego i do dnia dzisiejszego w jego założeniach spełnia tę samą rolę, jaką znajdujemy na ten temat w literaturze starożytnych rzymskich prawników. Praktyka sądowa nie wykorzystuje w pełni instytucji kuratora sądowego. Artykuł ma przybliżyć tę instytucję na tle prawa cywilnego.

Institution of heritage custodian, its rights and obligations in the Polish civil law system

Abstract: One of the few institutions of inheritance law, which so far has not been widely elaborated in the literature on the subject, is the institution of the curator of an inheritance not included. The institution of the curator of the inheritance dates back to Roman law and to this day in its assumptions fulfills the same role that we find on this subject in the literature of ancient Roman lawyers. Judicial practice does not fully use the institution of a probation officer. The article is to bring this institution closer.

Wstęp

Jedną z nielicznych instytucji prawa spadkowego, która jak dotąd nie doczekała się szerokiego opracowania w literaturze przedmiotu, jest instytucja kuratora spadku nieobjętego. Instytucja kuratora spadku wywodzi się z prawa rzymskiego

i do dziś w swych założeniach spełnia tę samą rolę, co w literaturze starożytnych prawników rzymskich. Praktyka sądowa nie wykorzystuje w pełni instytucji kuratora spadku.

1. Rys historyczny instytucji kuratora spadku

W prawie rzymskim zostały określone ramy prawne współczesnego rozumienia instytucji kuratora spadku. „Sam fakt śmierci spadkodawcy nie prowadził jeszcze do tego, że osoby powołane do spadku stawały się dziedzicami zmarłego. Śmierć spadkodawcy stwarzała dopiero możliwość nabycia spadku bądź z mocy ustawy, bądź z mocy testamentu”¹. A. Stempniak stwierdza: „Aby dziedziczyć spadek, spadkobiercy zobowiązani byli zachować się w taki sposób, żeby nie było wątpliwości, że chcą oni nabyć spadek”². Prawo rzymskie przewidywało trzy sposoby nabycia spadku:

— przez złożenie uroczystego, ustnego oświadczenia dziedzica wobec świadków;

— przez złożenie jakiegokolwiek nieformalnego oświadczenia;

— przez objęcie w sposób dorozumiany funkcji dziedzica.

Prawo rzymskie w swej konstrukcji nie przewidywało braku dziedzica. W nauce prawa rzymskiego spadek, który nie został jeszcze objęty przez dziedzica, określano mianem spadku leżącego. Był to spadek, który funkcjonował w ściśle wyznaczonym czasie. „Jego ramy czasowe w prawie rzymskim wyznaczała z jednej strony chwila powołania dziedziców do spadku, a z drugiej strony chwila nabycia spadku przez dziedziców”³. Taki spadek można było nabyć przez zasiedzenie i wówczas (albo w takiej sytuacji) potencjalny dziedzic tracił prawo do spadku. By do takich sytuacji nie dochodziło, powoływano kuratora spadku nieobjętego⁴.

Czasy nowożytne

W czasach nowożytnych powrócono do instytucji kuratora spadku, z modyfikacjami, które wymusiła epoka. „W kodeksie Napoleona tzw. dziedzice prawi-porządkowi (krewni zmarłego do 12. stopnia) obejmowali spadek z mocy samego prawa”⁵. Należy zauważyć, że Kodeks Napoleona nie znał konstrukcji prawnej spadku leżącego. W swych przepisach wprowadził natomiast — zwłaszcza w art. 811 n. — konstrukcję prawną spadku wakującego. Artykuł 811 KN⁶ stanowił: „Gdy po upływie terminów do sporządzenia inwentarza i do namysłu,

¹ A. Stempniak, *Zarząd spadku nieobjętego w ujęciu przepisów KPC, cz. I*, „Monitor Prawniczy” 2010, nr 18, s. 9.

² *Ibidem*.

³ *Ibidem*.

⁴ Więcej o samej kurateli można znaleźć w literaturze przedmiotu prawa rzymskiego.

⁵ A. Stempniak, *op. cit.*, s. 998.

⁶ KN — Kodeks Napoleona.

nikt się z roszczeniami nie zgłasza, gdy nie ma znanego spadkobiercy lub gdy spadkobiercy znani spadku się zrzekli, spadek poczytuje się za wakujący”. W takiej sytuacji sąd na wniosek osób zainteresowanych lub prokuratora cesarskiego mianował kuratora. Czynności kuratora spadku wskazywały dalsze przepisy KN. Są zbliżone do dzisiejszych czynności kuratora spadku, które zostaną omówione w dalszej części.

W prawie niemieckim, podobnie jak w prawie francuskim, zostały unormowane kwestie spadkowe i odnoszące do kuratora spadku. Regulacje prawne, które zostały uchwalone w dobie oświecenia i później, przetrwały aż do naszych czasów z niewielkimi modyfikacjami i miały wpływ na kształt prawa spadkowego w dobie II Rzeczypospolitej oraz po drugiej wojnie światowej. Unifikacja prawa spadkowego na gruncie prawa polskiego została dokonana dekretem z 8 października 1946 roku o postępowaniu spadkowym, przepisach wprowadzających prawo spadkowe⁷. Powyższe przepisy obowiązywały do uchwalenia obecnie obowiązującego Kodeksu Cywilnego. Efektem tych systemowych regulacji było przyjęcie jednolitego modelu nabycia spadku przez spadkobierców (w ujęciu materialnym) i jednolitego modelu zarządu spadku nieobjętego (w ujęciu procesowym). Problematykę tę szerzej omawia Stempniak w swym artykule⁸.

2. Konstytucyjna gwarancja ochrony dziedziczenia

Konstytucja w art. 21 ust. 1 stwierdza: „Rzeczypospolita Polska chroni własność i prawo dziedziczenia”. Zapis ten jest gwarancją praw do dziedziczenia po spadkodawcy. Również w art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucja nadaje prawo do dziedziczenia i formułuje prawo ochrony własności, w tym do dysponowania własnym majątkiem po śmierci. Obydwa przepisy odnoszące się do prawa do dziedziczenia nie są tożsame z zapisami w prawie cywilnym, odnoszącymi się do sfery dziedziczenia choć należy przyjąć szeroką interpretację tych przepisów konstytucyjnych na tle pozostałych przepisów prawa spadkowego. Konstytucja w art. 64 jasno wskazuje, że prawo do dziedziczenia jest samoistnym prawem majątkowym. Należy przyjąć z aprobatą stanowisko przyjęte w komentarzu do Konstytucji pod redakcją L. Garlickiego: „Prawo dziedziczenia jest samoistnym prawem majątkowym. W aspekcie pozytywnym jego treścią jest zapewnienie swobody rozporządzenia własnością i innymi prawami majątkowymi na wypadek śmierci”⁹. Należy uznać stanowisko Trybunału Konstytucyjnego, który stwierdza:

Z punktu widzenia art. 20 i art. 21 Konstytucji prawo dziedziczenia stanowi przede wszystkim gwarancję dla pozostawienia własności w rękach prywatnych. Z przepisów tych, wraz z art. 64

⁷ Dz.U. Nr 60, poz. 329 ze zm.

⁸ A. Stempniak, *op. cit.*, s. 1000.

⁹ Zob. L. Garlicki, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Rozdział II „Wolności, prawa i obowiązki...” artykuł 64, Tom III, Warszawa 2003.

ust. 1 i 2 Konstytucji, wynika adresowany do ustawodawcy nakaz objęcia regulacją ustawową określonej sfery zagadnień powstających w związku ze śmiercią osoby fizycznej. Dziedziczenie stanowi utrwalenie prawa własności w sensie instytucjonalnym¹⁰.

Kurator spadku nieobjętego w świetle przepisów Konstytucji spełnia zadania ochrony prawa do dziedziczenia, jak również prawidłowego zarządu spadkiem. Kurator jest także gwarantem dla spadkobierców, że ustawodawca, który ma swobodę w określeniu podmiotów należących do kręgu spadkobierców, nie uczyni mechanizmu arbitralnego i przypadkowego w ustanawianiu kręgu spadkobierców i nie wyłączy ich z dziedziczenia. Jedynie wola spadkodawcy może pozbawić spadkobierców praw do dziedziczenia po nim. Konstytucja ze swymi przepisami również chroni przyszłych spadkobierców przed ukrytym wyłączeniem przez ustawodawcę.

3. Pozycja kuratora spadku nieobjętego w obecnym Kodeksie Cywilnym

W obecnym stanie prawnym zarząd sprawowany przez kuratora spadku nieobjętego nad spadkiem nieobjętym uregulowany jest w dwóch artykułach Kodeksu postępowania cywilnego — 666 i 667. Mieszczą się one w księdze drugiej, w przepisach poświęconych postępowaniu nieprocesowemu w rozdziale 7 dział IV sprawy z zakresu spadkowego.

W artykuł 666 ustawodawca stanowi, że:

§ 1. Do czasu objęcia spadku przez spadkobiercę sąd czuwa nad całością spadku, a w razie potrzeby ustanawia kuratora spadku.

§ 2. Jeżeli inwentarz nie był przedtem spisany, sąd wyda postanowienie o sporządzeniu spisu inwentarza.

Natomiast w art. 667 uchwalono, że:

§ 1. Kurator spadku powinien starać się o wyjaśnienie, kto jest spadkobiercą i zawiadomić spadkobierców o otwarciu spadku.

§ 2. Kurator spadku zarządza majątkiem spadkowym pod nadzorem sądu spadku. Do sprawowania zarządu stosuje się odpowiednio przepisy o zarządzie w toku egzekucji z nieruchomości¹¹.

Należy zwrócić uwagę że art. 666 stanowi przesłankę procesową do czynności, jakie sąd spadku może podjąć dla zabezpieczenia spadku nieobjętego. W pierwszej kolejności nad spadkiem i jego składnikami czuwa sąd. W razie konieczności sąd ustanawia kuratora spadku.

Obowiązek czuwania nad całością spadku obciąża sąd spadku, który podejmuje niezbędne czynności z urzędu. Ustawa nie określa pojęcia czuwania, a mając na uwadze cel tych przepisów i ustrojową pozycję sądu orzekającego, trudno przyjąć, że jest to tylko nakaz baczenia przez ten

¹⁰ Zob. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 31 stycznia 2001 r., P 4/99 OTK 2001, nr 1, poz. 5.

¹¹ Kodeks postępowania cywilnego (dalej: KPC).

sąd nad całością spadku. Obowiązek ten wypełnia podjęcie przez sąd czynności potrzebnych do ochrony majątku poddanego jego pieczy, nie wyłączając ustanowienia kuratora spadku¹².

Artykuł 667 zostanie omówiony później. Warto sprawdzić, jakimi przesłankami kieruje się sąd spadku, ustanawiając kuratora spadku. Dopuszczalność wszczęcia postępowania dotyczącego zarządu spadku nieobjętego uzależniona jest od spełnienia dwóch zależnych od siebie przesłanek:

- otwarcia spadku;
- nieobjęcia spadku.

Przesłanka pierwsza — otwarcie spadku. „Otwarcie spadku następuje z chwilą śmierci spadkodawcy, a spadkobierca nabywa spadek z chwilą otwarcia spadku” (art. 924 i 925 k.c.). Istotę nabycia spadku najlepiej ujął w swym opracowaniu J. Pietrzykowski, stwierdzając, że:

Nabycie spadku następuje skutecznie już z chwilą otwarcia spadku, mimo że spadkobierca nie złożył jeszcze oświadczenia o przyjęciu spadku ani nie uzyskał stwierdzenia nabycia spadku. Zasada ta odnosi się oczywiście tylko do takiej osoby, która w wyniku późniejszych zdarzeń nie utraciła przymiotu spadkobiercy. Jeżeli osoba będąca w chwili otwarcia spadku spadkobiercą została później uznana przez sąd za niegodnego albo odrzuciła spadek, uważa się ją za wyłączonej od dziedziczenia, tak jakby nie dożyła otwarcia spadku [...], a tym samym jakby nigdy nie nabyła spadku¹³.

Do dzisiaj definicja ta nie straciła swej aktualności.

Przesłanka druga — nieobjęcie spadku. Zaistnienie stanu, w którym spadkobiercy nie objęli spadku może nastąpić w sytuacjach gdy:

- istnieją wątpliwości co do osoby spadkobiercy;
- spadkobierca jest znany, ale skontaktowanie się z nim napotyka na poważne trudności i nie można powiadomić, np. o fakcie nabycia spadku;
- znany i mający świadomość dziedziczenia spadkobierca nie jest w stanie objąć spadku w posiadanie¹⁴.

W orzecznictwie, które podziela również doktryna, Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że spadek uważa się za nieobjęty, kiedy spadkobierca lub spadkobiercy nie objęli go w faktyczne przechowanie, zarząd lub użytkowanie. Chodzi tu o taką sytuację, gdy spadkobierca lub spadkobiercy nie będą mogli wykonywać:

- czynności zwykłego zarządu;
- czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu;
- czynności zachowawczych.

¹² H. Dolecki, T. Wiśniewski, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz LEX*, t. 3, Warszawa 2013, s. 443 n.

¹³ J. Pietrzykowski, *Kodeks cywilny. Tom 3*, Warszawa 1972, s. 1832 n.

¹⁴ E. Skowrońska-Bocian, *Komentarz do Kodeksu Cywilnego. Księga czwarta. Spadki*, Warszawa 2005, s. 36.

Zarówno doktryna, jak i orzecznictwo przyjmują sytuację, w której do objęcia spadku wystarczy, by nastąpiło ono przez jednego ze spadkobierców, jeśli jest ich wielu, i było to tylko częściowe przyjęcie spadku¹⁵.

Przesłanki do wszczęcia postępowania o ustanowienie kuratora spadku

Zgodnie z przepisami k.p.c. sąd wszczyna postępowanie nieprocesowe na wniosek, a w wypadkach wskazanych przez ustawę — z urzędu. Zasadniczo w postępowaniu nieprocesowym sąd wszczyna postępowanie na wniosek. „Przepisy normujące zarząd spadku nieobjętego nie zawierają żadnej regulacji, która wskazywałaby, w jaki sposób może dojść do wszczęcia tego postępowania”¹⁶. Zarówno w literaturze, jak i w orzecznictwie reprezentowany jest pogląd, że do wszczęcia postępowania może dojść na wniosek lub z urzędu. Uzasadnienia takiego stanowiska należy szukać w art. 506 k.p.c., jak również w porównywaniu przedmiotowym innych postępowań z zakresu prawa spadkowego, zwłaszcza z zakresu zabezpieczenia spadku oraz spisu inwentarza, oraz postępowania z zakresu wyjawienia przedmiotów spadkowych.

4. Kurator

Kurator i jego pozycja w prawie materialnym i procesowym

Na gruncie przepisów prawa cywilnego rozróżniamy dwa rodzaje sprawowanej kurateli: kurator procesowy i kurator materialny. Definicja kuratora nie wynika *expressis verbis* z przepisów szeroko rozumianego prawa cywilnego. Pewne wskazówki co do przymiotów, jakie musi mieć kurator, znajdują się w przepisach Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego:

- kuratorem może być tylko osoba fizyczna;
- osoba fizyczna musi mieć pełną zdolność do czynności prawnych i mieć pełne prawa publiczne;
- osoba kuratora musi swe obowiązki wykonywać rzetelnie i z należytą starannością;
- podlega nadzorowi sądu;
- może uzyskać wynagrodzenie za sprawowanie kurateli.

W przepisach prawa procesowego cywilnego poza sytuacją kuratora spadku nie znajdziemy definicji kuratora. W prawie procesowym znajdziemy jednak role i obowiązki, jakie spełnia kurator w postępowaniu. Kurator w świetle przepisów prawa procesowego jest wyznaczany „bądź do poszczegółnej sprawy, bądź do wykonywania pewnych czynności”¹⁷. Należy tu zwrócić uwagę, że kurator pro-

¹⁵ Por. A. Stempniak, *op. cit.*, *Zarząd spadku nieobjętego w ujęciu przepisów KPC*, cz. III, „Monitor Prawniczy” 2010, nr 20, s. 1055.

¹⁶ *Ibidem*, s. 1058.

¹⁷ Por. W. Miszewski, *Proces cywilny w zarysie — część pierwsza*, Łódź 1948, s. 91.

cesowy występuje w sprawach cywilnych tylko wyjątkowo, gdy nie ma innego zastępcy albo gdy mimo jego istnienia nie może on z różnych względów (np. z powodu sprzeczności interesów) zastępować reprezentowanego¹⁸. Oznacza to, że czynności procesowe stanowią dominującą rolę, dzięki której widoczna jest funkcja kuratora. Działalność kuratora

procesowego ogranicza się w zasadzie tylko do tych czynności, które kurator prawa materialnego dokonuje w procesie, a więc ubocznie w porównaniu z jego podstawową funkcją realizującą poza procesem. Ten stan rzeczy narzuca wprost wniosek, że czynności kuratora procesowego nie powinny być w zasadzie oceniane inaczej niż czynności kuratora prawa materialnego¹⁹.

Należy się zgodzić z takim stanowiskiem. Jak wskazał dalej Kazimierz Korzan: „Kurator procesowy jest szczególnym rodzajem kuratora materialnego, którego zakres uprawnień (w odróżnieniu od tego ostatniego) ogranicza się do podejmowania czynności procesowych w określonej sprawie ze skutkiem dla danego procesu”²⁰. Przy takim rozróżnieniu należy stwierdzić, że kurator spadku nieobjętego jest kuratorem prawa materialnego. Tak przedstawiona przez K. Korzona teza pokazuje, że kurator jest powołany na podstawie prawa procesowego.

5. Obowiązki, prawa i ograniczenia kuratora spadku

Stan prawny kuratora spadku nieobjętego regulują dwa przepisy art. 667:

§ 1. Kurator spadku powinien starać się o wyjaśnienie, kto jest spadkobiercą i zawiadomić spadkobierców o otwarciu spadku.

§ 2. Kurator spadku zarządza majątkiem spadkowym pod nadzorem sądu spadku. Do sprawowania zarządu stosuje się odpowiednio przepisy o zarządzie w toku egzekucji z nieruchomości.

Należy zwrócić uwagę, że przepis ten jest dość enigmatyczny w swej treści odnośnie do obowiązków oraz czynności, jakie podejmuje kurator. „Kurator z mocy prawa umocowany jest [...] do podejmowania wszelkich czynności prawnych i faktycznych stanowiących zachowanie majątku spadkowego, zarządu tym majątkiem oraz ustalaniem spadkobierców”²¹. W jak dotąd jedynej publikacji na ten temat kuratora spadku „nie może się skupić tylko na zarządzie masą spadkową lub tylko na ustaleniu spadkobierców.” Kurator w swej działalności powinien uwzględnić obydwa te aspekty. Stąd wynikają obowiązki i ograniczenia”²². Stąd wynikają obowiązki i ograniczenia kuratora.

¹⁸ Por. K. Korzan, *Kurator w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 1966, s. 52 n.

¹⁹ *Ibidem*, s. 55.

²⁰ *Ibidem*.

²¹ M. Margoński, *Kurator spadku*, Warszawa 2009, s. 103.

²² *Ibidem*, s. 103.

Ograniczenia kuratora

W swej kurateli nad spadkiem kurator jest ograniczony w dwojaki sposób:

- ograniczeniem wynikającym z postanowienia sądu;
- ograniczeniem wynikającym z ustawy.

W pierwszej kolejności zostaną omówione ograniczenia wynikające z ustawy, w drugiej — wybrane ograniczenia wynikające z postanowienia sądu.

„Samodzielność działania kuratora w ramach zarządu masą spadkową krępowana jest przez konieczność uzyskania zezwolenia sądu na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu”²³.

Ze względu na różne głosy, jakie pojawiły się w przeszłości, należy podkreślić i poprzeć tezę, którą podniósł w doktrynie M. Margoński: „uprawnienia kuratora spadku do dokonywania czynności procesowych nie są ograniczone do czynności zwykłego zarządu”²⁴. Dalej w swym opracowaniu tenże autor przedstawia obowiązki i wyliczyć je, choć nie są one wyrażone *expressis verbis* w prawie i nie są to wszystkie obowiązki kuratora. Można do nich zaliczyć m.in.:

- wzięcie udziału w procesie o własność nieruchomości spadkowej;
- obowiązkiem jest również podejmowanie czynności faktycznych lub prawnych w celu zachowania majątku w stanie niepogorszonym;
- jako przedstawiciel ustawowy kurator jest uprawniony do czynności w postępowaniu administracyjnym, sądowo-administracyjnym i sądowym²⁵.

Pewne czynności, jakie wykonuje kurator spadku, wymagają zezwolenia sądu spadku, w którym znajduje się spadek. Zezwolenia sądu spadku kurator wymaga, gdy:

- chce przekroczyć czynności z zakresu zwykłego zarządu;
- w ważniejszych sprawach dotyczących kurateli także poza sferą zarządu masą spadkową (chodzi tu m.in. o sytuację, kiedy kurator będzie potrzebował zezwolenia w zakresie ustalania spadkobierców);
- podjęcie czynności za pośrednictwem osoby trzeciej²⁶.

Zakres zezwoleń, jakich udziela sąd, jest katalogiem otwartym w zależności od konkretnej sytuacji życiowej i prawnej, w jakiej znajduje się kurator spadku, i uznania sądu spadku.

Drugim zadaniem kuratora i nie mniej ważnym od pierwszego (zarządu masą spadkową i majątkiem spadku) jest odszukanie spadkobierców i sprawowanie zarządu w ich zastępstwie. Przedstawiając pokrótce, jaki wpływ ma kuratela na spadkobierców, należy zwrócić uwagę, że w tym wypadku dochodzi do ochrony spadkobierców oraz wypełnienia konstytucyjnego prawa odnoszącego się do

²³ *Ibidem*, s. 103.

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ Por. *ibidem*, rozdział VII.

²⁶ Por. *ibidem*.

ochrony własności i prawa do dziedziczenia²⁷. Kurator w swych czynnościach zarządza spadkiem w imieniu wszystkich spadkobierców. Musi odszukać wszystkich spadkobierców (nawet tych mieszkających poza granicami kraju). W swym zarządzie kurator przedstawia sprawozdania z zarządu sądowi spadku, a spadkobiercom już odnalezionym wysyła informację na temat spadku. Po odnalezieniu wszystkich spadkobierców kurator ma — posiadając legitymację procesową — wnieść wnioski o stwierdzenie nabycia spadku. W swych poszukiwaniach musi też ustalić spadkobierców oraz fakt istnienia (bądź nie) testamentu, a także miejsce jego złożenia. Przy objęciu spadku kurator — tak jak spadkobiercy przy otwarciu spadku — obejmuje cały spadek, czyli aktywa i pasywa spadkowe. Może również zbyć nieruchomości należące do spadku, ale musi na tę czynność uzyskać zezwolenie sądu. Są to tylko przykłady, w jakich czynnościach występuje kurator, i które z nich mają wpływ na sytuację spadkobierców. Należy podkreślić, że jest to katalog otwarty.

Zakończenie

Na zakończenie należy podkreślić, że instytucja kuratora spadku jest realizacją prawa, które wynika *expressis verbis* z Konstytucji RP (art. 21 ust. 1 i art. 64). Trzeba zgodzić się z poglądem wyrażonym w doktrynie, że

mimo istniejących regulacji prawnych, wskazujących na potrzebę ustanowienia kuratora spadku, sądy i inne instytucje publiczne nie wykazują właściwego zrozumienia ani dostatecznej możliwości co do niezbędności sięgnięcia w pewnych okolicznościach do kurateli spadku. Nadal — niesłusznie — traktuje się kuratora spadku jako instytucję wyjątkową²⁸.

Taki stan powoduje niedocenienie instytucji kuratora spadku nieobjętego, jak również kłopoty spadkobierców w odzyskaniu spadku i egzekwowaniu prawa, jakie daje w tym zakresie polskie prawo, w tym Konstytucja Rzeczypospolitej.

Bibliografia

- Dolecki H., Wiśniewski T., *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz LEX*, t. 3, Warszawa 2013.
Garlicki L., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, t. 3, Warszawa 2003.
Korzan K., *Kurator w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 1966.
Margoński M., *Kurator spadku*, Warszawa 2009.
Miszewski W., *Proces cywilny w zarysie — część pierwsza*, Łódź 1948.
Pietrzykowski J., *Kodeks cywilny*, t. 3, Warszawa 1972.
Skowrońska-Bocian E., *Komentarz do Kodeksu Cywilnego. Księga czwarta. Spadki*, Warszawa 2005.

²⁷ Zob. art. 21 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej: „Rzeczypospolita Polska chroni własność i prawo dziedziczenia”.

²⁸ A. Stempniak, *Recenzja*, „Rejent” 2010 nr 2 (226), s. 111 n.

Akty prawne

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm).

Kodeks Cywilny. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 roku (Dz.U. Nr 16, poz. 93 ze zm).

Kodeks Napoleona.

Kodeks postępowania cywilnego. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 roku (Dz.U. Nr 43, poz. 296 ze zm).

Czasopisma

„Rejent” nr 2, 2010.

„Monitor Prawniczy”, nr 18 i 20, 2010.

Institution of heritage custodian, its rights and obligations in the Polish civil law system

Summary

In summary, it should be emphasized that the institution of a probation officer is the implementation of the law, which results expressis verbis from the Constitution of the Republic of Poland (art. 21 and art. 164). One should agree with the view expressed in the doctrine that “despite the existing legal regulations indicating the need to appoint a guardian of inheritance, courts and other public institutions do not show proper understanding or sufficient will to refer in some circumstances to the guardianship of inheritance. Still — wrongly — the probation officer is treated as an exceptional institution”. Such a state causes underestimation of the institution of the curator of an inheritance, as well as troubles of heirs in regaining the inheritance and enforcement of the law that is given in this respect by Polish law, including the Constitution of the Republic of Poland.